

Görsel Sanatlar Öğretmen Eğitiminde Görsel Kültür Öğretimi (Pensilvanya Eyalet Üniversitesi Örneği)

Teaching Visual Culture in Art Teacher Education (A Case Study: Penn State University)

Yrd. Doç. Dr. Nuray MAMUR *

Özet

Günümüzde öğretmen eğitiminde farklı ülkelerin öğretim felsefelerinin ve yöntemlerinin incelenmesi eğitim çalışmaları arasında önemlidir. Bu alanda yapılan çalışmalar yeni fikirlerin oluşmasına yardımcı olduğu gibi uygulanmakta olan programların değerlendirilmesine de yardımcı olmaktadır. Bu araştırmanın amacı Pensilvanya Eyalet Üniversitesi Görsel Sanatlar Okulu Sanat Eğitimi Programı'nda yer alan görsel kültür içerikli derslerin amaç, içerik, öğretim ve değerlendirme süreçlerini betimlenmek, çözümlenmek ve bu dersleri Türkiye sanat öğretmen eğitimi bağlamında değerlendirmektir. Araştırmanın verileri Pensilvanya Eyalet Üniversitesi Sanat Eğitimi Programı'nda yer alan "Çeşitlilik, Görsel Kültür ve Pedagoji", "Görsel Kültür ve Eğitim Teknolojileri" ve "Görsel Kültür ve Sanat Eğitimi" adlı derslerde yapılan 14 haftalık gözlem ve süreçte elde edilen dökümanlar yoluyla toplanmıştır. Araştırmanın verileri içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. Araştırma bulgularından elde edilen deneyim sanatsal değerleri göz ardı etmeden görsel kültüre dair öğrenme biçimlerinin Türkiye'de sistemli bir şekilde her düzeyde sanat eğitimi öğretim müfredatında yer alması şeklindedir.

Anahtar Kelimeler: Çağdaş Sanat Eğitimi, Görsel Kültür Kuramı, Görsel Sanatlar Öğretmen Eğitimi

Abstract

In teacher education, the examination of teaching philosophies and methods of different countries plays an important role in education activities. Studies in this area can assist in idea generation but caution is required to evaluate programs based on broadly defined perspectives. The aim of this study is examine theories,

* Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü- Denizli, nmamur@pau.edu.tr

principles, and practices of teaching about visual culture in Art Education Program of Penn State University in the United States, and interpret the data in the context of Turkish art education. The data have been obtained from three specific courses (i.e., Diversity, Visual Culture, and Pedagogy; Visual Culture & Educational Technologies; Visual Culture and Art Education) through observation and documents. The data are analyzed by using content analysis. The experience gained from the research findings, without ignoring the artistic value, ways of learning styles of visual culture education need to systematically include at all levels of curriculum in Turkey.

Key words: Contemporary Art Education, Visual Culture Theory, Art Teacher Education

GİRİŞ

1990'lardan sonra öncelikle ABD'de, ardından Avrupa ülkelerinde sanat eğitiminin daha geniş bir kapsamda/tabanda ele alınmasına dönük uygulamalar artmıştır. Sanat eğitimi araştırmalarında (Anderson & Milbrandt, 2003; Duncum, 2002, 2008; Freedman, 2003; Gaudelius & Speirs, 2002, Garoian, 2013; Keifer-Boyd, Amburgy & Knight, 2003; Musneckiene, 2012; Stokrocki, 2006; Sturken & Cartwright, 2009, Tavin, 2002, 2003, 2004; Varto, 2012) alanı yeniden tanımlama üzerinde durulmakta ve sıklıkla "görsel kültür eğitimi"ne gönderme yapılmaktadır. Bu yaklaşımda çağdaş yaşamda televizyon, bilgisayar, dijital ekranlar ve basılı medya yoluyla görsel imge bombardımanının artmasına bağlı olarak günlük estetik deneyimlerden bahsedilmekte ve bu araçlar yoluyla elde edilen sosyo-kültürel deneyimler sanat alanı kadar değerli görülmektedir. Görsel imgelerin estetiksel, işlevsel ve iletişimsel kaygılarla tasarlanması ve kültürel kimlik oluşturmada insanlar üzerindeki etkin gücü sanat eğitiminde kapsam artırımını bir gereklilik olarak karşımıza çıkarmaktadır.

"Görsel kültür, kendini sanatla hiç sınırlandırmadan insan yapısı tüm görselliği içeriğinin asıl malzemesi olarak kabul etmektedir" (Soğancı, 2011: 72). Mirzoeff (1999)'a göre görsel kültür görsel ve görselleşmiş olan insan deneyimlerini içeren oldukça kapsamlı bir alandır. Balkır (2011: 116) görsel kültürü "sanat tarihi, kültürel çalışmalar, sanat eğitimi, antropoloji ve eleştirel teoriyi içeren bir eğitim alanı" olarak değerlendirir. Dolayısıyla sanat eğitimini görsel kültür ürünleri ile yeniden tanımlama/yapılandırma; reklam, oyuncak, çocuk kitapları, sosyal medya imajları, videolar, müzik klipleri, magazin dergileri, web sayfaları gibi sadece popüler görsel kültür içeriğini sanat eğitimi ders süreçlerine alarak tabanı genişletme olayı değildir. Postmodernizmin çağdaş sanat üretimleri ve eğitim teorileri üzerindeki etkisinin yansımalarıdır. Postmodern çağ sanatın ve eğitimin anlamını değiştirmiştir. Bu değişimde kaçınılmaz olarak insanı ve insanla ilgili beklentileride değiştirmektedir. Bu bağlamda postmodern felsefenin sanat eğitime yansıma biçimleri; postmodern sanat ve ona ait söylemler ve postmodern pedagoji bağlamında değerlendirilebilir.

Postmodern sanat ve ona ait söylemlerin getirdiği yansımalar: “Postmodernizm, geleneksel sanat kavramını sorgulayarak yeni bir çözümlene süreci başlatmıştır” (Cebraioğlu, 2009:137). Kırıçoğlu (2014:11) bu çözümlene ilişkin görüşleri şöyle sıralamıştır: “a) Postmodern söylemde her kültür grubunun sanatı ya da kültür adına ürettikleri her nesne değerlidir, b) popüler kültür ile seçkici kültür arasındaki sınırlar erimiştir, c) sanat dahil her nesne bir tüketim nesnesi olarak algılanır, d) sanatta toplumsal, tarihsel, kültürel ve politik konulara göndermelere daha fazla yer verilir ve dolayısıyla e) biçimden çok anlam önem kazanır ve, f) estetik tüketimi artırmaya yönelik bir işlev görür”. Bu yansımalar eklenebilecek bir diğer unsurda disiplinlerarası etkileşimler ile çağdaş sanatta biçimsel norm ve yöntemlerin çeşitliliğinin artmasıdır. Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin sosyal yaşamı daha karmaşık hale getirmesiyle birlikte sanatta geleneksel yaklaşımların ve anlayışlarının ötesinde farklı bilim ve düşün alanlarıyla ortaklıklara yönelmiş bir çeşit disiplinlerarası alan haline gelmiştir (Bozdağ ve Perdahçı, 2011). Dolayısıyla bir sanat eserini doğru bir şekilde anlayabilmek kültürel belirtiler olarak adlandırılan olguların çözümlenmesini gerektirmektedir. Bu bağlamda sanat olgularının ve uygulamalarının çeşitliliği estetiğin anlamını değiştirmiştir. Sanatsal bir ürünün biçimsel kurgusunun ötesinde yaratılma nedenine, anlamına ve yaratıcısının niyetine dönük sorgulamalar yapma gerekliliği görsel kültür öğretiminin temel söylemidir.

Postmodern pedagoji ve ona ait söylemlerin yansımaları: Sanat eğitiminde görsel kültür kuramı 1980’lerin romantik ve dışavurumcu söylemlerinin getirisi olan eleştirel teoriyle varolmuştur. Eğitime eleştirel pedagoji olarak yansıyan bu görüş eleştirel bilinç ve farkındalığın geliştirilmesini amaçlamaktadır ve eğitimi sosyal gerçekliğin geniş bağlamı içinde değerlendirmektedir (Ünal, 2010). Bu anlamda sanat eğitiminde eleştirel pedagojiye ait ilk kıvılcım 1980 yılında Amerika’da bir panelde ortaya atılmıştır. Panelistlerden Bersson (1980) sanat eğitimine ilişkin sosyal teorisini şöyle ifade etmiştir: a) daha estetik, insancıl ve demokratik toplum, b) kültürel okuryazarlığa eleştirel anlayış, ve c) manipüle edilmiş sosyal ürünlere karşı eleştirel tavır geliştirme (Akt. Keifer-Boyd, Emme & Jagodzinski, 2008). Bu paneldeki söylemler sanat eğitimi alanında eleştirel teorilerin irdelenmesini mümkün kılmıştır. Öyle ki Gude (2004) 1980’lerden itibaren ABD’de sanat programlarının yapılandırılmasında özellikle üç unsur evrim geçirdiğinden bahsetmektedir. Bunlar: a) Toplum ve öğrencilerin yaşamlarıyla ilgili üretken temalara dayandırılan bir müfredat, b) geleneksel sanatlara ilişkilendirilmiş ve çeşitli çağdaş sanat uygulamaları ile temellendirilen sanat projeleri ve c) araştırma olarak sanat bağlamında öğrencinin kendini keşfetmesine ya da kendine dair farkındalığa yöneltecek projelere odaklanma şeklindedir. Burada eleştirel pedagoji öğrencilerin yansıtıcı ve öznel bakış geliştirebilmeleri ve tarihsel ve kültürel eleştiri içerisinde değer ve inançları sorgulayabilmeleri içindir (Balkır, 2011). Şu anki yaşam, sosyal içerik, farklı bakma pratikleri ve öğrencinin kendine dair farkındalığının gelişimi program içeriklerinin en önemli unsurları olarak görülür.

Eleştirel pedagoji esnekliklere açık bir yaklaşım özelliği taşımaktadır. Sanat eğitimini toplumsal değişimlere bağlı olarak sürekli değişime açık ve genişleyen

bir alan haline getirmiştir. Görsel kültür; kültürel çalışmalar, materyal kültürü, eleştirel teori, yeni sanat uygulamaları ve psikanaliz gibi çağdaş söylemleri içine almıştır (Gude, 2007). Dolayısıyla sanat eğitiminde sorgulayıcı metodları, imgelerin kültürel ve sosyal konularla bağlantılarını keşfetmeyi, kişisel, politik ve kültürel farkındalık geliştirmeyi gerektirmektedir. Dünyada sanat eğitimi bölümleri de bu değişimi yakalayabilmek adına programlarını değişen ihtiyaç ve beklentiler doğrultusunda yeniden yapılandırmaya gitmişlerdir. Bu programlardan biride sanat eğitiminde öncü uygulamaları ile dikkat çeken Pensilvanya Eyalet Üniversitesi Sanat Eğitimi Programı'dır.

Bu araştırma Pensilvanya Eyalet Üniversitesi Görsel Sanatlar Okulu Sanat Eğitimi Programı'nda yer alan görsel kültür içerikli derslerin amaç, içerik, öğretim ve değerlendirme süreçlerinin betimlenmesi, çözümlenmesi ve bu derslerin Türkiye bağlamında değerlendirilmesini içermektedir. Bu çerçevede araştırmada şu sorulara cevap aranmıştır.

- 1-Görsel kültür sanat eğitimi programlarına hangi amaçlarla yansıtılmıştır?
- 2-Görsel kültürün öğretiminde konular hangi yöntem ve tekniklerle verilmektedir?
- 3-Görsel kültür öğretiminde kullanılan ölçme ve değerlendirme yaklaşımları nelerdir?

Araştırmanın Önemi

Bu çalışma Pensilvanya Eyalet Üniversitesi'nde sanat öğretmeni eğitimi için tasarlanan görsel kültür öğretim programlarının analizini ve bu programların Türkiye bağlamında değerlendirilmesini içermektedir. Dolayısıyla görsel kültür pedagojisine ilişkin Türkiye'de sanat öğretmeni yetiştiren üniversitelerin görsel sanatlar eğitimcilerine katkı sağlamak açısından önemli görülmektedir. Günümüzde sanat derslerinin görsel kültürü çözümlene, oluşturma, yayma ve benimsetme noktasında görev almasına dair yaklaşımlar sanat eğitimcilerinin yetiştirilmesinde değişikliği gündeme getirmektedir. İleride görme eğitimi verecek olan öğretmen adaylarının; görsel kültüre yönelik görme pratiklerinin geliştirilmesi, görsel imgelerin kültürel yaşam üzerindeki etkilerini doğru değerlendirebilmeleri ve bunları sanat eğitimi öğrenme süreçlerinde yer verebilmeyi öğrenebilmeleri önemlidir. Dolayısıyla bu çalışma, Türkiye'de sanat öğretmeni yetiştirmeye dair yeni bir bakış açısı kazandırmanın yanında, MEB sanat dersleri program tasarımlarının geliştirilmesine yol gösterici olabilir.

YÖNTEM

Bu çalışma tanılayıcı nitel veri toplama teknikleri çerçevesinde bir durum çalışmasıdır. Merriam (2009)'a göre durum çalışması, bir problem, olay, kişi, süreç, kurum ya da sosyal grup gibi özel bir olgunun incelenmesidir. Stokrocki (1997)'e göre ise detaylar aracılığıyla bir durum ya da sınırlandırılmış bir sistemin keşfidir. Bu araştırmada, görsel kültür kuramı çerçevesinde ortaya çıkan yeni sanat ve tasarım öğretimi yaklaşımları ve uygulamalarının yapılanma biçimlerinin betimlenmesi ve bu uygulamaların Türk sanat eğitimi bağlamında değerlendirilmesi amacıyla Pensilvanya Eyalet Üniversitesi Sanat Eğitimi Programı'ndan üç ders belirlenmiştir. Bu dersler çağımız görsel kültürünü anlama, yorumlama ve öğretebilmeye dair yöntemleri içeren “Çeşitlilik, Görsel Kültür ve Pedagoji”, (A ED 225: *Diversity, Visual Culture, and Pedagogy*), “Görsel Kültür ve Eğitim Teknolojileri”(A ED 322: *Visual Culture & Educational Technologies*),ve “Görsel Kültür ve Sanat Eğitimi”(A ED 323: *Visual Culture and Art Education*)adlı derslerdir. Bu üç ders 14 hafta süresince öğretim elemanlarının öğretim stratejileri ve çağdaş görsel kültürü yorumlayan öğretmen adaylarının öğrenme süreçlerini açısından izlenmiştir.

Araştırma sürecinde veriler, gözlem ve süreçte elde edilen dokümanlar yoluyla toplanmıştır. Araştırmada, gözlem tekniğine; hem öğretmen adaylarının öğrenme süreçleri, hem de öğretmenlerin öğretim süreçlerini görmek ve bir araştırmacı olarak görsel kültür konusunda kişisel bir deneyim elde etmek amacıyla ihtiyaç duyulmuştur. 2012 güz dönemi boyunca görsel kültür öğretimi yaklaşımları üzerine yapılandırılmış üç dersin sınıf aktiviteleri ve ders uygulamalarını gözlemlenmiştir. Araştırmacı araştırma sürecinde, tamamen gözlemci rolüyle sınıf tartışmalarına ve projelerine katılmaksızın gözlemini gerçekleştirmiştir. Bunun için araştırma konusuyla ilgili gözlemlerin kaydedildiği bir gözlemci formu kullanmıştır.

Araştırmada, gözlem ve dokümanlar yoluyla toplanan nitel verilerin analizini içerik analizi tekniğiyle yapılmıştır. Bu çerçevede araştırmada öncelikle araştırmanın amaçları doğrultusunda veri setinin çözümlenmesinde kullanılabilecek taslak kod listesi ve temalar oluşturulmuş, daha sonra taslak kod listesi ve temalar çerçevesinde veri setinin anlamlı veri birimlerine ulaşıp ulaşılmadığı test edilmiştir. Kod listesinin işlerliği denendikten sonra, taslak kod listesi kullanılarak veri seti kodlanmış ve bu süreçte veriden çıkan kodlar da taslak kod listesine eklenerek çözümlenmede kullanılacak asıl kod listesine ve veri setinin kodlanması sırasında taslak temalardan kesinleşmiş temalara ulaşılmıştır. Asıl kod listesi çerçevesinde okunan ve kodlanan nitel veri seti daha sonra güvenilirlik sağlamaya yönelik belli aralıklarla tekrar tekrar okunmuştur.

BULGULAR

Bu araştırmada gözlem ve doküman analizi çerçevesinde dört ana tema belirlenmiştir. Bunlar: 1) Görsel kültür öğretiminin sanat eğitimi programındaki yeri, 2) Görsel kültür öğretim programının amaçları, 3) Görsel kültür içeriğini öğretim

yöntem ve teknikleri ve 4) Görsel kültür öğretimi ölçme-değerlendirme teknikleri'dir.

Görsel Kültür Öğretiminin Sanat Eğitimi Programındaki Yeri

Pensilvanya Eyalet Üniversitesi Görsel Sanatlar Okulu lisans düzeyinde Disiplinlerarası Dijital Tasarım, Sanat, Sanat Eğitimi ve Sanat Eğitimi Sertifika Programı olarak 4 bölümden oluşmaktadır. Öğretmen adaylarının Pensilvanya Üniversitesi'nden sanat eğitimi diploması alabilmesi için minimum 133 kredilik dersi tamamlamaları gerekmektedir. Bu toplam kredinin 45'i genel eğitim, geri kalanında sanat ve mesleki sanat eğitimi derslerinden oluşmaktadır.

Tablo 1: Pensilvanya Eyalet Üniversitesi Görsel Sanatlar Okulu Genel Eğitim Dersleri

Ders Grubu	Kredi	Koşul
Yazma ve Konuşma	9	3'er kredilik 3 ders seçme
Matematik ya da İstatistik Bilgisayar Bilimleri	6	Matematik ya da İstatistik grubundan 3 kredi, Bilgisayar Bilimleri grubundan 3 kredi
Doğa Bilimleri	9	3'er krediden 3 ders
Sanatlar	6	3'er krediden 2 ders (Sanat Tarihi Bölümünden)
İnsan Bilimleri	6	3'er krediden 2 ders
Sosyal ve Davranış Bilimleri	6	3'er krediden 2 ders
Sağlık ve Fiziksel Aktiviteler	6	3'er krediden 2 ders

Öğrencilerin bu derslerden başarılı sayılmaları için en az C almaları gerekmektedir. Sanat tarihi bölümünden alınan 6 kredilik iki ders daha sonraki sanat tarihi dersleri içinde ön koşuldur.

Öğretmen adayları sanat ve sanat eğitimi programından 103 krediye kadar ders alabilmektedir. Bu derslerin 56 kredisi mesleki sanat eğitimi, 33'ü sanat atölye dersleri ve 14'ü de alanla ilişkilendirilmiş destekleyici derslerden (üst düzey sanat atölye 4'er kredilik 2 ders, ve üst düzey sanat tarihi 3'er kredilik 2 ders) oluşmaktadır. Tablo 2'de görülen bu dersler dışında öğretmen adaylarının eğitim fakültesinden de ek kredi alması gerekmektedir.

Tablo 2: Pensilvanya Eyalet Üniversitesi Görsel Sanatlar Okulu Sanat Eğitimi Bölümü Sanat ve Mesleki Sanat Eğitim Dersleri

Sanat Dersleri	Kredi	Koşul	
Görsel imge olarak fikirler	3	Zorunlu	
Obje olarak fikirler	3	Zorunlu	
Sanat Tarihi	3'er kredilik 2 ders	İleri düzey (Zorunlu)	
Sanat Yorumu	3	Zorunlu	
Dijital Sanat ve Tasarım Eleştirine Giriş	3	Seçmeli	
Atölye ve Dijital Atölye Ders Grubu	Çizim Teknikleri Figür Çizimi Resim Heykel Seramik Baskı Resim Fotoğraf Bilgisi Fotoğraf Stüdyo Bilgisayar Grafiği Web Tasarım	Her ders başlangıç düzeyindedir ve 3 kredidir. Bu ders grubundan 12 kredi gerekmektedir. Aynı ders grubundan ileri düzeyde eğitim almak için ayrıca 8 kredilik ders seçme zorunluluğu bulunmaktadır.	
Seçmeli Ders	Yabancı Çalışmalar Özel Konular Bağımsız Çalışmalar	3 Bu ders grubundan 3 kredi alınmak zorundadır.	
Mesleki Sanat Eğitimi Ders Grubu	Sanat Eğitimine Giriş	3	Zorunlu
	Kültürel Krumlarda ve Okullarda Sanat Eğitimin Felsefesi ve Tarihi	3	Zorunlu
	Çeşitlilik, Pedagoji ve Görsel Kültür	3	Zorunlu
	Görsel Kültür ve Sanat Eğitimi	3	Zorunlu
	Görsel Kültür ve Eğitim Teknolojileri	3	Zorunlu
	Sanat Deneyimlerini Yorumlama: Eğitsel Uygulamalar	1	Zorunlu
	Sanat Deneyimlerini Yorumlama: Sosyal ve Davranışsal Bakış	3	Zorunlu
	Sanat Eğitiminin Yapıtaşları	3	Zorunlu
	Müfredat, Pedagoji ve Sanat Eğitiminde Ölçme	3	Zorunlu
	Sanat Eğitimi Öğretmenlik Uygulaması A	15	Zorunlu
	Sanat Eğitimi Öğretmenlik Uygulaması B	15	Zorunlu

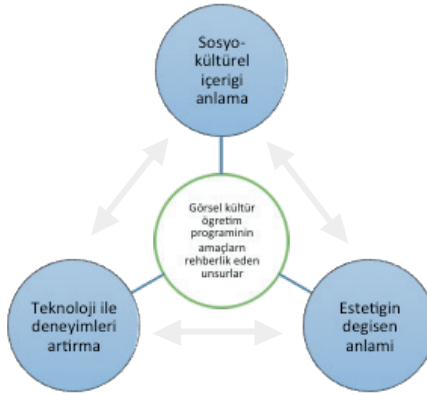
Öğretmenlik uygulaması öncesi öğretmen adaylarına sanat öğretimi konusunda deneyim kazandırmak amacıyla öğretim sürecini tasarlama, atölye ön hazırlık ve uygulama olmak üzere üç bölümlü okul içi staj olarak adlandırılan bir ders yer almaktadır. 4-17 yaş aralığında çocuklarla uygulamayı kapsayan bu ders Cumartesi Sınıfı olarak adlandırılmaktadır. Bu dersin uygulama aşaması cumartesi günleri fakültede gerçekleştirilir. Bu ders ve ardından alınacak öğretmenlik uygulaması dersinin planlaması öğretmen adaylarının anasınıfından liseye kadar her düzeyde

sanat dersini okutacak deneyimleri elde etmesi üzerine kuruludur.

Tablo 2’de görüldüğü gibi mesleki sanat eğitimi programından 3 ders görsel kültür’ün farklı açılarının öğretimine yöneliktir. Dersler görsel kültürün eğitsel, sanatsal ve teknolojik unsurları ile sanat eğitimi programına bağlanmıştır.

Görsel Kültür Öğretim Programının Amaçları

Araştırmada bu temaya yönelik üç alt temaya ulaşılmıştır. Ulaşılan alt temalar, alt temaların birbiriyle ilişkisi Şekil 1’de sunulmuştur. Öğrenme amaçları sarmal bir biçimde yapılandırıldığından alt temalar birbiriyle bağlantılı yorumlanmıştır.

Şekil 1: Görsel kültür öğretim programının amaçlarına rehberlik eden unsurlar

Araştırma çerçevesinde incelenen her üç dersin amaçlarına rehberlik eden unsurlardan ilki **sosyo-kültürel bağlamı anlama** üzerinedir. Sosyo-kültürel bağlam öğretmen adaylarının kültürel değer sistemleri üzerine farkındalığının geliştirilmesi suretiyle kendini ve dünyayı keşfetmesini sağlamaya dönük amaçları şekillendirir. Ders amaçlarının yansıtıldığı öğretim programları incelendiğinde keşfetme, çözümlenme, anlama, yansıtma, tartışma ve oluşturma becerilerinin edinimine dikkat çekilir. Bu çerçevede ders programlarına yansıyan ortak kodlar/amaçlar şöyledir.

“Görsel kültürde temsil edilen ırk, sınıf, güç, ayrıcalık, kimlik, görsellik, etnik, toplumsal cinsiyet gibi konularda düşünmeye ve üretmeye cesaretlendirmek,

Görsel imgelerin temsil ettiği şey ve ona yüklenen anlamları eğitsel bağlamda tartışmak

Görsel kültürün kendimizi ve dünyayı algılamamızdaki etkilerini tartışmak

İletilen ve algılanan kültürel değerlerin aracı olarak görsel kültürün rolünü araştırmak

Gücün kaynağı olarak reklam, fotoğraf, film, dijital dünya ve medya analizleri yapmak

Çağdaş dünyanın eleştirel analizi için ders planları tasarlamak

Farklı kültürlerle ait yaratıcı çalışmaları incelemek”

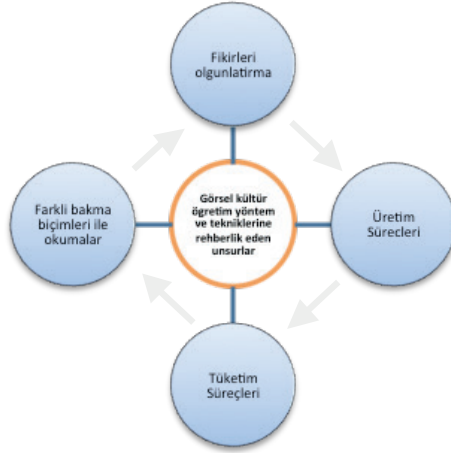
Burada sosyal içeriğin sanat eğitimine bağlanmasında yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı temel alınır. Bilginin sosyal etkileşimler yoluyla yapılandırıldığını savunan bu görüşte eleştirel pedagoji yaklaşımları yönlendiricidir. Eleştirel pedagoji, öğrencinin arzularını, hayal güçlerini ve entelektüel yapılarını harekete geçirerek yaşamlarına etki eden sosyal, politik ve ekonomik güçleri sorgulayabilmeleri sağlayacak bir yaklaşım olarak tercih edilir (Taylor, 2000).

Araştırma çerçevesinde incelenen her üç dersin amaçlarına rehberlik eden unsurlardan bir diğeri ise, **estetiğin değişen anlamını keşfetme** üzerinedir. Çağdaş sanatçıların kendilerini ifade etmekten öte izleyiciler tarafından yapılandırılan anlamlara odaklanma eğilimi ile sanatsal bir ürünün kendisinden çok yaratılma nedenine, anlamına ve yaratıcısının niyetine dönük sorgulamalar yapma gerekliliği program amaçlarına yansıtılmıştır. Bu doğrultuda; öğrencilere yaşadıkları toplum, kendi yaşamları ve sanat çalışmaları arasında bağlantı kurma fırsatları yaratılması önemsenmektedir. Ayrıca günlük estetik deneyimlerin özellikle dijital medyanın iletişimsel rolü ve algılara etkisi hem çözümleme hem de oluşturma bağlamında program amaçlarına yerleşmiştir.

Araştırma çerçevesinde incelenen her üç dersin amaçlarına rehberlik eden unsurlardan üçüncüsü ise, **teknoloji ile deneyimleri artırmaya** yöneliktir. Teknoloji üzerine deneyimlerin artırılması hem bilgisayar ve medya teknolojilerini kullanan çağdaş sanat uygulamaları ile hem de eğitimde teknolojinin getirdiği fırsatlarla ilişkilendirilmektedir. *Yeni medya tarafından sunulan sanat formlarını anlama, teknolojik gelişim ile estetik değerlerdeki değişim arasındaki ilişkileri tartışma, dijital çağ için öğrenme ve öğretme yollarını keşfetme ve eğitimsel teknolojilerle iletişim için yeni ortamlar oluşturma* gibi amaçlar öğretim programları içersine yerleştirilmiştir. Teknoloji kopyalama, tasarlama, oynama, silme gibi fonksiyonları ile hızlı üretim ve görsel düşünmeyi çoklu yollarla geliştirme fırsatı yaratma açısından desteklenmektedir. Ayrıca, teknoloji kültürlerası iletişim ve izlenme koşulları açısından da ele alınmaktadır. Öğrencilerin dijital dünyada tüketim biçimleri ve sergileme platformları hakkında web sitesi, elektronik portfolyo, blog oluşturma gibi konularda deneyimlerini geliştirme vurgulanmaktadır.

Görsel Kültür İçeriğini Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Araştırmada bu temaya yönelik bulgular 4 alt tema çerçevesinde yorumlanmıştır. Ulaşılan alt temalar, alt temaların birbiriyle ilişkisi Şekil 2 de sunulmuştur.

Şekil 2: Görsel kültür öğretim yöntem ve tekniklerine rehberlik eden unsurlar

Ders sürecinde gözlenen aktiviteler ve öğrenme görevleri çerçevesinde kullanılan görsel kültür öğretim yöntem ve tekniklerinin dört unsura göre tercih edildiği belirlenmiştir. Bunlar:

Öğrenciyi farklı bakma biçimlerine yönlendiren yöntem ve teknikler: Göstergibilimsel ve metinlerarası sorgulamalar

Fikirleri olgunlaştırmaya dönük yöntem ve teknikler: Küçük grup tartışmaları, panel sunuları, eleştirel sorgulama yaklaşımları, soru bağlantılı diyaloglar

Üretim ve uygulama sürecine dair yöntem ve teknikler: İmaj üretimi, video üretimi, web tasarımı, interaktif öğrenme, web tabanlı öğrenme

Tüketim süreçlerine ilişkin yöntem ve teknikler: Sanat öğretimi içerikli web tasarımı, kültürlerarası diyalog, e-portfolio

Aşağıda sınıf içi aktiviteleri daha iyi görselleştirebilmek adına ayrıntılara yer verilmiştir. Ayrıca Pensilvanya Eyalet Üniversitesi Sanat Eğitimi Programı'nda görsel kültür öğretimi çeşitli öğrenme görevlerinin merkezinde yapılandırılmıştır. Bu nedenle gözlenen ders ve ona ait öğrenme görevlerinin merkeze alındığı bir yöntemle bulgular sunulmuştur. Ders sürecinde gerçekleşen etkinliklerden her birinin burada verilmesi mümkün olmayacağından her ders için üç etkinliğe yer verilmiştir.

“Çeşitlilik, Görsel Kültür ve Pedagoji” adlı ders öğrencileri kendilerini çevreleyen görsel kültür formları hakkında eleştirel bir biçimde düşünmeye, çeşitlilikle ilgili konuları keşfetmeye ve sosyal önyargılara meydan okumaya cesaretlendiren bir ders olarak tanımlanmaktadır. İkinci sınıf düzeyindeki bu ders tüm disiplinlere açık seçmeli bir ders özelliği taşımaktadır. Ders sürecinde öğrenciler küçük grup tartışmaları, eleştirel sorgulama yoluyla çeşitli metinlerden ve video, çizgi film,

reklam, belgesel gibi görsel kültür formlarındaki ırk, sınıf, toplumsal cinsiyet, kimlik ve çeşitliliğin farklı yönlerini eleştirel bir biçimde incelemeye yönlendirilmektedirler. İnternet üzerinden kolaylıkla ulaşılabilen video görüntülerinin yanı sıra dersin temel kaynaklarından birisi “21.Yüzyıl için Sanat” (*Art for the 21st Century*) adlı PBS belgesel serisidir. Günlük yaşamın sosyal, kültürel, tarihsel ve politik konularına odaklanan çağdaş sanatçıları ve onların sanat eserlerini tanıtan belgesel serisinden bazı örnekler ders sürecinde incelenmiş ve tartışılmıştır.

Ders sürecinde öğrencilere verilen ilk görev sosyal medyanın yorumlanmasıdır. Bu görevde her öğrenci, sosyal medyadan (Örneğin; Twitter, Facebook) elde ettiği bir imajı yorumlamıştır. Amaç öğrencileri kimliğin yapılandırılmasında sosyal medyanın katkısını düşünmeye yönlendirmektir.

Öğrencilere verilen ikinci görev ise, televizyon reklamlarını yorumlamadır. Bu görev için her öğrenci televizyondan seçtikleri bir reklamı eğitim ve çeşitlilik bağlamında değerlendirmiştir. Bunun için öğrenciler Terry Barrett tarafından geliştirilen sorgulayıcı bir yaklaşımı sınıf ortamında tanımışlardır. Bu yaklaşım üç sorudan oluşmaktadır; 1. *Ne görüyorsun?* 2. *Onun anlamı nedir?* ve 3. *Bunu nasıl biliyorsun?* Bu üç soru ile öğrenciler reklamdaki dilsel mesajlar, düz anlam ve yan anlamların keşfetmeye yönlendirilmiştir. Barrett (2003)’e göre bu üç unsura odaklanarak görsel imajların temel yapıları çözümlenebilir. Burada düz anlamlar görselde harfi harfine görülen şeylerdir. Yan anlam ise ima edilen şeylerin ne olduğunu ya da ne gösterildiğini ve nasıl gösterildiğini içerir (Barrett, 2003).

Bu derste verilen üçüncü görev görsel kültür üretim projesidir. Üç kişilik takımlar halinde çalışılan bu projede öğrenciler 4 dakikalık bir video belgesel hazırlamakla görevlendirilmişlerdir. Amaç öğretmen adaylarını dijital teknolojileri kullanmaya cesaretlendirmektedir. Ayrıca çeşitliliğin özel yönlerini eleştirel bir şekilde keşfetmelerini sağlamaktır. Bunun için her takım bir araya gelmiş, grup tartışmalarıyla çalışmak istedikleri konuyu belirlemiştir. Her konu bir soruyla ifade edilmiştir. Öğretmen adaylarının hazırlamış oldukları videolarda ki sorulardan bazıları şunlardır: “*Penn State Üniversitesi’ndeki çeşitlilik üzerine ne düşünüyorsunuz?*, *Toplumsal cinsiyet rolleri yaşamınızı nasıl etkilemektedir yada yaşamınızda nasıl rol oynamaktadır?*, *İnancınızın günlük yaşama etkileri nasıldır?*, *Gelecekte oğlunuz veya kızınız gey olsaydı ne yapardınız?*” gibi. Öğretmen adayları projelerini sınıfta sunmuşlar ve projenin kendileri üzerindeki etkisini ve öğrendiklerini paylaşmışlardır.

Bu dersin ilk iki görevi yazma etkinliğidir. Öğrencilerin görsel kültüre dair görüşlerini yazılı olarak ifade etmesi ders sürecinde daha aktif katılımı sağlamaktadır. Yazma etkinliklerinde öğrenciden “*sorunu tanımlanma, akıl yürütme ve varsayımında bulunma*” ları beklenmektedir. Bu ödevler öğrencilerin daha kapsamlı bir bakış açısıyla konuyu ele almalarını sağlamak içindir. Düşüncelerini neden ve kanıtlar sunarak açıklamak, görüş ve düşüncelerini farklı ve çoklu bakış açıları ile sunmak ya da empatik düşünmek öğrenciler için zorunludur. Ders görsel kültür ürünleri üzerinden günlük yaşamı etkileyen politik, felsefi, sosyal ve kişisel

konuları, sorunları tartışmak ve çözüm üretmek için ayrıntılı ve yansıtıcı düşünmeyi gerektirmektedir.

“Görsel Kültür ve Sanat Eğitimi” adlı ders öğrencilere görsel kültür ve sanat dünyası bağlamında, yapma, sergileme, yorumlama ve sanatın öğretimi süreçlerinin birbirleriyle ilişkisini tanıtmayı amaçlayan bir derstir. Bu ders sanat, görsel kültür ve onların yaşamdaki anlamlarının sorgulanmasını içerir. Ders küçük grup tartışmalarına dayanan aktif öğrenme, panel sunuları, imaj üretimi, göstergebilimsel ve metinlerarası sorgulama yaklaşımları çerçevesinde yürütülmektedir.

Ders görsel kültür ve çağdaş yaşam arasındaki dengeyi oldukça başarılı sunan “Bakma Pratikleri: Görsel Kültüre Giriş (*Practices of Looking: An Introduction to Visual Culture-Sturken & Cartwright, 2009*)” adlı kaynak kitap çerçevesinde yapılandırılmıştır. Ders bu kitaptaki imajlar, güç ve politika bölümü bağlamında örnekler üzerinden bakma görme egzersizleri ile başlamaktadır. Devamında “Barbara Kruger” eserlerinden yola çıkarak her öğrenci tarafından çeşitli imajlar oluşturulmuştur. Bu imajlar ders sürecinde bazı sorular çerçevesinde tartışılmıştır: “Görseldeki yazının önemi nedir?, Görseldeki resmin önemi nedir? Yazı ve resmin birbiri ile ilişkisi nedir? İzleyen kimdir? Bağlatısı olmayan unsurlar nelerdir?” gibi. Bu sorularla öğrencilerin üretilen B. Kruger imajlarındaki temsil edilen, sembolik ve görülmeyen anlamları bulmaları hedeflenmiştir.

Öğrencilere verilen görevlerden bir diğeri, video kolajlardır. Öğrenciler kolaj videoları oluşturmak için öncelikle gazete ve dergilerden imajlar toplamışlardır. Daha sonra bir ayna yardımıyla kendi yüzlerini kolaj için bir fon olarak kullanmışlardır. Devamında hayatlarının önemli bir yönünü yansıtan bir hikaye yazmışlardır. Son olarak hikaye ve kolaj bir videoda bir araya getirilmiştir. Oluşturulan kolaj videolar “izleyicilerin anlam üretme süreci” çerçevesinde tartışmaya açılmıştır. Daha sonra bu tartışmalar 21.yüzyılın sanatı üzerine nasıl düşünüleceğine bağlanmıştır.

Bu ders sürecinde gerçekleşen bir diğer etkinlik ise, bir sanat eseri (*Jacque Louis David, Napoleon in His Study-1812*) ve bir sigara reklam afişi (*Viginia Slims Cigarette Ad, Ever wonder where history would be her story?- 1991*) arasındaki görsel bağlantılar üzerinden yapılan metinlerarası sorgulamalardır. Bu görev için öğrenciler öncelikle “reklam, tüketim kültürü ve arzular” üzerine küçük grup tartışmaları yapmışlardır. Tartışmalar her iki imaj üzerinden tarih, toplumsal cinsiyet, güç, ve sigara satmak için sanatın kullanımı gibi konular üzerinden devam etmiştir. Daha sonra her iki imajın önemli yönleri detaylı bir biçimde tanımlanmıştır.

Görsel Kültür ve Sanat Eğitimi’ne ait ders etkinlikleri sanatı, sanat eserlerini ve görsel çevreyi yaşamın içinde anlama üzerine kuruludur. Ders sürecinde, görsel imge ya da sanat eserine nasıl bakılacağına odaklanma, ve bakışın altındaki koşullara odaklanma eğitimsel bağlamda ele alınmaktadır. Görsel deneyimlerin yorumlanmasında kullanılan metinlerarası yaklaşım eleştirel yorumlama için önemli bir stratejidir. Taylor and Carpenter (2002)’a göre metinlerarası yaklaşım ile sanat dersleri farklı konu, tema ve aktivitelere bağlanabilir. Öğrenciler metinler

arası bağlantılar yoluyla alternatif bakış açıları aramaya, kimliklerini şekillendiren kültürel çevreyi tekrar yorulmaya teşvik edilebilir.

“**Görsel Kültür ve Eğitim Teknolojileri**” adlı ders öğrencilere sanat yapma, izleme ve öğretiminde dijital teknolojilerin yenilikçi uygulamalarının kullanımına odaklanmaktadır. Dersin en önemli amacı, digital çağ için öğrenme ve öğretme deneyimleri geliştirmek ve tasarlamaktır. Ders etkileşimli öğrenme, web tabanlı öğrenme, dijital imaj üretimleri, web üzerinden diyaloga dayalı öğrenme yaklaşımları çerçevesinde yürütülmektedir.

Bu ders için öğrencilere verilen görevlerden biri sanat öğretimi amaçlı web sitesi tasarlama (*WebQuest*) projesidir. Bu proje için öğrenciler 3 ve 2 kişilik 7 grup olarak görevlendirilmişlerdir. Proje başlangıcında öğretmen adayları “Teknolojiyi öğrenme ve öğretme için nasıl kullanırsınız?” sorusu üzerine tartışmışlardır. Daha sonra “*googlesketchup, googleartproject, Brooklyn Museum, Artsonia*” gibi sanat temelli çeşitli websitelerini incelemişlerdir. Proje bittiğinde bir ortaöğretim kurumunda öğretim amaçlı kullanılacağı için o okulun sanat öğretmeninin görüşleri ve deneyimleri proje süresince Skype®, Diigo®, ve VoiceThread® gibi teknolojiler yardımıyla alınmıştır. Her grubun web sayfası farklı eğitim düzeyi için hazırlanmıştır. Süreçte web-tabanlı etkileşim zorunludur. Bu nedenle gruplar birbirlerinin projelerini web üzerinden değerlendirdikleri gibi ders öğretim elemanı ve ortaöğretim sanat öğretmeninin dönütlerini yine web üzerinden anında görme ve kendi projelerini değerlendirme imkânı elde etmişlerdir. Akran ve öğretmen değerlendirmelelerinin içeriği şöyledir: “*Görsel tasarım seçilen temaya uygun mu?, Metinler okunaklı, anlaşılır ve yaş seviyesine uygun mu?, Web sitesi ders sürecinde yaratıcı ve eleştirel düşünmeye teşvik ediyor mu?, Öğrenme hedefleri açık mı?, Değerlendirme formları açık ve anlaşılır mı?, Bu web sitesi öğrencilerin birbirleriyle etkileşiminde rol oynayabilir mi?*” Öğrenciler birbirlerin projelerini bu sorular yardımı ile değerlendirmiş ve değerlendirme sürecinde aktif olarak yer almışlardır. Web sayfalarının değişim ve yapılanma süreci gerçek okul uygulamalarından alınan dönütler çerçevesinde de devam etmiştir.

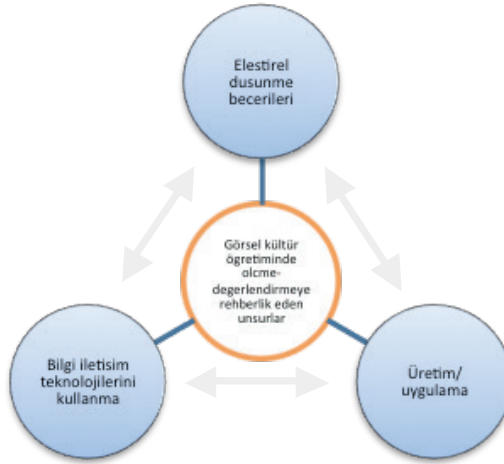
Bu ders sürecinde oluşturulan bir diğer görev öğrencilerin kendi videoları, internet videoları, metin, ses ve müzik gibi farklı unsurların bir arada gelip düzenlenmesiyle oluşturdukları Remiks (*Remix, Mixed Reality Art Project*) projesi’dir. Yine işbirlikli bir şekilde çalışılan bu görevde gruplar tarafından belirlenen bir tema çerçevesinde remiksler hazırlanmıştır. Bu görev için öğrenciler öncelikle iS-howU®, iMovie®, Photoshop®, GarageBand®, PopcornMaker®, and Second Life® gibi programların nasıl kullanılacağını öğrenmişlerdir. Bu görevle bağlantılı bir diğer uygulama, “kültürlerarası diyalog kapsamında sanal bir sergi düzenleme” görevidir. Hazırlanan remiks çalışmaları ikinci dünya (Secondlife) olarak Türkçeye çevrilebilecek bir sanal yaşam forumunda oluşturulan sanat galerisinde sergilenmiştir. Serginin en önemli unsuru kültürlerarası diyalogtur. Dijital teknoloji ağlarının bulunduğu küresel ölçekte sosyal etkileşim imkânları ders sürecinde kullanılarak öğrenciler Finlandiya Helsinki Üniversitesi sanat öğrencileri ile kültürel bir diyalog başlatmışlardır. Bu diyalog sonucu oluşan fikirler sanat sergisinin temasını oluş-

turmuştur. Sergi için bir tanıtım afişi ve açılış organize edilmiştir. Her iki üniversitenin öğrencileri sanal yaşam platformunda (Secondlife) oluşturdukları avatar karakterler olarak sergi açılışında biraraya gelmişlerdir.

Günümüzün görsel kültüründe flim, fotoğraf, illüstrasyon, etkileşimli ağlar gibi çeşitli medya grafiklerinin birbirleriyle harmanladığı ve yeni formları oluşturduğu görülür (Freedman, 2003). Örneğin; bir müzik eserinin bir video klip ile görsel sanatlara bağlanması gibi ya da bilgisayar ortamında yaratılan sanal karakterlerin, gerçek ortamlarda gerçek insan topluluklarına konser vermesi (Örneğin; Japonya'nın sanal şarkıcısı Hatsune Miku) gibi. Teknoloji yeni ve farklı yaklaşımların, formların oluşmasını hızlandırmıştır. Dolayısıyla sanat eğitiminde web tabanlı öğretim uygulamaları, ya da sanal ortamda oluşturulan karakterlerle düzenlenen sergiler geleceğin öğrenme ağları için hem yeni örnekler hem de yeni medya kullanımını demektir. Bu anlamda görsel kültür uygulamalarının hem gerçek, hem de sanal ortamda eğitsel alan çeşitliliği yaratmaya başladığı söylenebilir.

Görsel Kültür Öğretiminde Ölçme-Değerlendirme Teknikleri

Araştırmada bu temaya yönelik bulgular 3 alt tema çerçevesinde yorumlanmıştır. Ulaşılan alt temalar, alt temaların birbiriyle ilişkisi Şekil 3' de sunulmuştur.

Şekil 3: Görsel Kültür Öğretiminde Ölçme-Değerlendirme Tekniklerine Rehberlik Eden Unsurlar

Görsel kültür çalışmalarının temelinde eleştirel pedagoji vardır. Çağdaş görsel kültürün eleştirel analizi sanat eğitimi programının bilişsel, duyuşsal ve sosyal bağlamını oluşturur. Bu nedenle ölçme- değerlendirme teknikleri **eleştirel düşünmenin** etrafında şekillenir. Örneğin; öğrencilerin metinlerarası ve göstergelerarasında kurdukları bağlantılar, oluşturdukları sorular, üretilen yeni

fikirler ve yeni görüşler, görsel kültür imgeleri altında yatan varsayım ve önyargıları farklı bakış açıları ile yorumlama becerileri, ayrıntıları saptama ve birleştirme becerileri, yeniden düzenleme becerileri, başkalarının duygularına anlamaya dönük tutumları değerlendirme ölçütlerden bazılarıdır. Bu becerilerin değerlendirilmesinde; e- portfolio, akran değerlendirme, grup değerlendirme, ve dereceli puanlama yönergesi (rubric) gibi yapılandırmacı yaklaşımın değerlendirme teknikleri tercih edilir. Bu değerlendirme teknikleri öğrencilerin değerlendirme sürecinin içerisinde katılımcı olarak yer almasını sağlar. Öğrencinin değerlendirme sürecinde yer alması özellikle özdeğerlendirme ve öğretmenlik becerilerinin desteklemesi açısından tercih edilir. Bir nevi değerlendirmenin ardındaki karar verme gücünün öğretmenden öğrenciye aktarımı söz konusudur.

Değerlendirilen unsurların bir diğer boyutunda ise **bilgi iletişim teknolojilerini kullanma** yer almaktadır. Öğrencinin kendisine verilen konuyla ilişkili olarak teknoloji ile kurduğu bağ ve bu bağın kalitesi derecelendirilmektedir. Teknoloji aynı zamanda üretim ve uygulama boyutunu destekleyici unsurdur. Üretim boyutunda ise “öğrencinin fikirlerini karşı tarafa yansıtacak şekilde geliştirebilmesi, konuyla bağlantısı ve kendi eserleri ile ilgili eleştirel bir tavır geliştirip geliştiremediği” en önemli ölçütlerdir.

Her üç dersin etkinlikleri incelendiğinde öğretim yaklaşımlarında ve ölçme-değerlendirme tekniklerinde çeşitlilik göze çarpmaktadır. Kullanılan öğretim yaklaşımları ve değerlendirme yöntemlerinde eleştirel pedagoji ya da eleştirel sorgulama anahtar kavram olmakla birlikte; problem çözme, yansıtıcı düşünme, aktif katılım, işbirliği, iletişim ve teknoloji kullanımı öğrenme görevlerinin alt yapısını oluşturmaktadır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışmada Amerika Birleşik Devletleri’nde sanat eğitimi politikalarına yön veren önemli kuruluşlardan biri olan Pensilvanya Eyalet Üniversitesi’ndeki görsel kültür öğretiminin temel prensipleri ve kazanımları incelenmiştir. Bu incelemede ortaya koyma, betimleme ve analiz etme çerçevesinde bir yaklaşım sergilenmiştir.

Bulgularda da görüldüğü gibi Pensilvanya Eyalet Üniversitesi Sanat Eğitimi Programı’nda görsel kültür eğitim, sanat ve teknoloji gibi unsurlarla sanat eğitimi programına bağlanmıştır. Görsel kültür içerikli derslerde çağdaş kültürde ve çağdaş sanatta yer bulan çeşitli güncel konular görsel imgeler üzerinden tartışmaya açılmaktadır. Teknoloji hem üretim boyutunda hem de tüketim boyutunda önemli bir araç olarak görülmektedir. Teknolojinin sanat ortamına getirdiği yeni ifade biçimleri ve araçlarına ders süreçlerinde yer verilmektedir. Özellikle internet, dijital ortam, web sitesi, blog oluşturma teknikleri, dijital ortamda sergileme platformları gibi konular yeniçağın tüketim ortamları olarak görülmektedir. Öte yandan bulgularda da yer verildiği gibi görsel kültür eğitiminin yapılandırılması geleneksel sanat eğitiminden farklı bir öğretim anlayışının gerektirmektedir. Alanın amaç, içerik,

öğretim yöntemleri ve değerlendirme ölçütleri farklıdır. Kuramın temel felsefesi toplumu değiştirmek için bireyin kendini tanıma ve gerçekleştirebilme becerisini geliştirmeye yöneliktir. Dolayısıyla eğitim programlarında bilişsellik, farkındalık ve yeniden üretimin temelleri üzerine inşa edilen görsel kültür yansıtıcı, deneysel ve düşünsel bir bakış açısını gerektirecek öğretim yöntemleriyle yapılandırılmaktadır.

Türkiye’de sanat öğretmen eğitiminde öğretmen adaylarının zorunlu olarak alması gereken görsel kültür kuramı içerikli bir ders yoktur. Sanat atölye ve kültürel içerikli dersler dışında sanat öğretimini temel alan Özel Öğretim Yöntemleri gibi dersler ise modernist eğilimin getirisi olan biçimsel estetiğin öğretimi üzerine yapılandırılmıştır. Maalif mesleki sanat eğitimi derslerinin Türkiye sanat eğitimi programlarında kredisi oldukça azdır. Ancak son yıllarda sanat eğitimindeki dönüşüm çerçevesinde seçmeli ek derslerle programlarını zengileştirmeye çalışan bölümler de mevcuttur. Sanat öğretmen eğitimine daha çağcıl bir duruma getirmek ya da Türkiye’de sanat öğretmenlerini geleceğin küresel toplumlarına hazırlamak ve sanat öğretmen eğitimine uluslararası bir perspektif kazandırmak çerçevesinde seçmeli yeni ders önerilerinin bazı üniversitelerin sanat öğretmen eğitimine girdiği görülmektedir. Önerilen dersler daha çok teknoloji bağlamı Dijital Sanat (Anadolu Üniversitesi), Eğitimde Sanal Gerçeklik (Marmara Üniversitesi), Eğitimde/Yeni Medya (Marmara ve Dokuz Eylül Üniversitesi), Web Tasarımı (Marmara Üniversitesi) gibi derslerdir. Görsel kültür öğretimine ilişkin bir derse ise sadece Anadolu Üniversitesi (Türkiye’de Görsel Kültür) ve Pamukkale Üniversitesi’nde (Sanat Eğitiminde Görsel Kültür) sanat eğitimi bölümünde rastlanmaktadır. Yine GÖRSED (Görsel Sanatlar Eğitimcileri Derneği)’in görsel kültür kuramınının destekçilerini (Örneğin; Kevin Tavin, Karen Keifer Boyd, Kerry Feedman, Paul Duncum) Türkiye’ye davet ederek sanat eğitimcilerine tanıtmak amaçlı toplantılarında görsel kültür kuramına farkındalığı artırmak adına önemli girişimlerdir. Yine bu konuda ilköğretim görsel sanatlar derslerini farklı ve yenilikçi örneklerle destekleme (Türkkan, 2008; Dilli 2013) ve sanat öğretmen eğitimine yeni öneriler getirme adına yapılan araştırmalarda (Balkır, 2009; Mamur, 2012) bulunmaktadır. Tüm bu girişimler oldukça sevindiricidir ama yeterli değildir. Daha geniş tabanda bir yayılma ihtiyaç vardır. Çünkü alanyazından ve araştırma bulgularından elde edilen deneyim görsel kültüre dair öğrenme biçimlerinin Türkiye’de sistemli bir şekilde her düzeyde sanat eğitimi öğretim müfredatında yer alması şeklindedir. Türkiye’de çağdaş sanat ve görsel kültür üretimleri bağlamında tartışmaya açılacak ciddi çevre problemleri (HES’ler, çarpık kentleşme), kadın sorunları (şiddet, çocuk gelinler) yada ötekileştirme gibi ekolojik, sosyal ve politik zeminde tartışılacak toplumsal konular bulunmaktadır.

Öte yandan alanyazında belirtildiği ve bulgularda da görüldüğü gibi postmodernite ile var olan görsel kültür pedagojisi estetiği daha evrensel boyuta indirgeyen modernizme karşı bir tutum içersindedir. Çağdaş sanat uygulamalarında güzelliğin ya da biçimsel uyumun önemini kaybettiği bir gerçektir. Ancak biçimsel estetik ve sanatın yerleşmiş genel amaçlarının da tehlikeye sokacağı konusunda

görsel kültür kuramına dair tartışmalar (Efland, 2003; Smith, 2003) devam etmektedir. Elbetteki bu tartışmalar ABD’de olduğu gibi Türkiye’de de olacaktır. Çünkü sanat eserleri kadar, popüler görsel kültür ürünlerine odaklanma ya da sanat eseri üretiminden daha çok imaj üretimini esas alma bir tepkiye ya da yeni tartışmalara neden olabilir. Burada önemli olan sanatın kendi değerini göz ardı etmeksizin toplumsal değişimi yakayabilmek adına öncelikle sanat öğretmen eğitimini ve akabinde ilk ve ortaöğretimdeki sanat müfredatlarını yeniden yapılandırmaya götürebilmektir.

KAYNAKÇA

Anderson, T., Milbrandt, M. (2003). Art education for life. *Journal of Art and Design Education*, 22(1), 58-66.

Balkır Kuru, Nur, (2009). Visual culture in the context of Turkey: perceptions of visual culture in Turkish pre-service art teacher preparation. Unpublished Doctoral Dissertation, University of North Texas, USA.

Balkır Kuru, Nur, (2011). Sanat ve tasarım eğitiminde görsel kültür, *Başkent Üniversitesi 1. Sanat ve Tasarım Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı* (27-29 Nisan 2011) Ankara

Barrett, Terry, (2003). Interpreting visual culture. *Art Education*, 56(2), 6-12.

Bozdağ, L., Perdahçı, N. (2011) Sanat eğitiminde disiplinlerarası yaklaşım, *1. Sanat ve Tasarım Eğitimi Sempozyumu Bildiri Kitabı* (pp. 76-79) (27-29 Nisan 2011) Başkent Üniversitesi

Cebraioğlu, Orhan, (2009). Modern/Postmodern sürecinde plastik sanatlarda estetik arayışlar ve sanatçının avangard tutumu, *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi* 29 (1) 127-139

Dilli, Rukiye, (2013). Görsel kültür kuramının ilköğretim 4. sınıf görsel sanatlar dersinde uygulanması, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi

Duncum, Paul, (2002). Theorizing everyday aesthetic experience with contemporary visual culture, *Visual Arts Research*, 28(2), 4-15.

Duncum, Paul, (2008). Thinking critically about critical thinking: towards a post-critical’ dialogic pedagogy for popular visual culture, *International Journal of Education though Art*, 4(3), 247.

Efland, D.Arthur, (2005). Problems confronting visual culture, *Art Education*, 58 (6), 35-40.

Freedman, Kerry, (2003). *Teaching visual culture: curriculum, aesthetics, and the social life of art*. New York: Teacher College Press.

Garoian, Charles R. (2013). *The prosthetic pedagogy of art: embodied research and practice*, SunyPress

Gaudelius, Y., Speirs, P.(2002). *Contemporary issues in art education*, Prentice Hall: New Jersey

Gude, Olivia, (2004). Postmodern Principles: in Search of a 21st century art education, *Art Education*, 57 (1), 6-14

Gude, Olivia, (2007). Principles of possibility: considerations for a 21st century art and culture curriculum, *Art Education*, 60 (1), 6-15

Keifer-Boyd, K., Amburgy, P., & Knight, W. (2003). Three approaches to teaching visual culture in K-12 school contexts. *Art Education*, 46(2), 44-51.

Keifer-Boyd, K., Emme, M., & jagodzinski, j. (2008). *InCITE/InSIGHT/InSITE: Journal of Social Theory in Art Education*, The First 25 Years. Reston, VA: National Art Education Association.

Kırıoğlu, Olcay, (2014). *Sanat bir serüven*, Ankara: Pegem Akademi Yayınları

Mamur, Nuray, (2012). Perceptions concerning visual culture dialogues of visual art pre-service teachers. *Educational Sciences: Theory & Practice* 12(3), 18-26.

Merriam, Sharan, (2009). *Qualitative research: a guide to design and implementation* (2nd ed.).

San Francisco: Jossey-Bass Publishers.

Mirzoeff, Nicholas, (1999). *An introduction to visual culture*, New York: Routledge

Musneckiene, Edita, (2012). Trends in art education in the international context, In H. Sederholm (Ed), *Art Beat* (pp.141-171). Aalto University Publication, Finland

Smith, Peter, (2003). Visual culture studies versus art education, *Arts Education Policy Review*, 104(4) 3-8.

Soğancı, Özgür, (2011). Türkiye’de görsel kültür: uluslararası öğrenci kitlesine yönelik bir uygulama örneği. *1. Sanat ve Tasarım Eğitimi Sempozyumu Bildiri Kitabı* (pp. 72-76) (27-29 Nisan 2011) Başkent Üniversitesi

Stokrocki, Mary, (1997). Qualitative forms of research methods. In S. D. L. Pierre & E. Zimmerman (Eds.), *Research methods and methodologies for art education* (pp. 33-55). Reston, VA: National Art Education Association.

Stokrocki, Mary, (2006). Searching for meaning: visual culture from an anthropological perspective. *Art Education*, 59(1), 46-52.

Sturken, M., & Cartwright. L. (2009). *Practices of looking: an introduction to visual culture*, New York: Oxford University Press.

Tavin, Kevin, (2002). Engaging advertisements: looking for meaning in and through art education. *Visual Arts Research*, 28(2), 38-47.

Tavin, Kevin, (2003). A critical pedagogy of visual culture as art education: Toward a performative inter/textual practice. Unpublished Doctoral Dissertation. The Pennsylvania State University

Tavin, Kevin, (2004). If you see something, say something: visual events at the visual culture gathering. *Visual Arts Research*, 32 (2), 2-6.

Taylor, Pamela,(2000). Madonna and hypertext: Liberatory learning in art education, *Studies in Art Education*, 41 (4), 347-389

Taylor, P.G., & Carpenter, B. S. (2002). Inventively linking: teaching and learning with computer hypertext. *Art Education*, 55(4), 6-12.

Türkkan, Burçin, (2008). İlköğretim görsel sanatlar dersi bağlamında görsel kültür çalışmaları: bir eylem araştırması. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi

Ünal, Kemal, (2010). Eleştirel pedagoji, *Alternatif Eğitim e-Dergisi*, 1 (14-24)

Varto, Juha, (2012). Contemporary art and art education: strategies and dead ends, In H. Sederholm (Ed), *Art Beat* (pp.67-84). Aalto University Publication, Finland